

การค้นคว้าและการวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในบทนี้จะได้กล่าวถึงประวัติความเป็นมาของการเลื่อนชั้นโดยอัตโนมัติ (Automatic Promotion) ทั้งในต่างประเทศและของไทย ตลอดจนงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อเป็นแนวทางในการวิจัยครั้งนี้

การเลื่อนชั้นโดยอัตโนมัติในต่างประเทศ

การเลื่อนชั้นโดยอัตโนมัติ เป็นระบบการวัดผลที่ยึดหลักพัฒนาการของเด็กเป็นเกณฑ์ การตัดสินเลื่อนชั้น ในต่างประเทศได้ใช้การวัดผลแบบนี้มาหลายปีแล้ว ประเทศที่ใช้อย่างแพร่หลายและนำหน้าประเทศอื่น ๆ คือ สหรัฐอเมริกา ซึ่งได้เริ่มเมื่อปี ค.ศ. 1932 สาเหตุสำคัญก็เพื่อแก้ปัญหา เด็กเรียนซ้ำชั้น ก่อนหน้านั้นสหรัฐอเมริกาใช้เกณฑ์การตัดสินเลื่อนชั้น ด้วยวิธีการสอบไล่ปลายปี ผู้ที่ได้คะแนนตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้จะได้เลื่อนชั้น ดังนั้น จึงมีนักเรียนเป็นจำนวนมากที่เรียนซ้ำชั้น อย่างไรก็ตามนักการศึกษา 3 คน คือ Beck, Cook และ Kearney ได้ทำการศึกษาถึงสาเหตุของการซ้ำชั้น และได้สรุปผลออกมาว่าเป็นเพราะนโยบายการวัดผล การให้คะแนนเข้มงวดจนเกินไป นอกจากนั้นการจัดกลุ่มเด็กยังจัดแบบวิวิธพันธ์ (Heterogeneous Group) คือ ให้เด็กที่มีความสามารถในระดับต่าง ๆ กันมาอยู่กลุ่มเดียวกัน ทำให้การสอนของครูต้องประสมความยุ่งยากในด้านการจัดเนื้อหาและวิธีการสอน¹ ด้วยเหตุนี้เองจึงทำให้นักการศึกษาพยายามที่จะหาทางแก้ไขปัญหานี้ โดยได้เสนอแนะให้เปลี่ยนแปลงระบบวัดผล ทั้งยังได้พยายามยกเหตุผลให้เห็นถึงข้อบกพร่องของการให้เด็กเรียนซ้ำชั้น ทั้งนี้ Otto และ Estes ได้กล่าวไว้ว่า การซ้ำชั้นไม่ได้ช่วยให้มาตรฐานการเรียนของเด็กดีขึ้น ตรงกันข้ามจะทำให้เกิดปัญหานี้ในด้านการปรับตัว ซึ่งเด็กเหล่านั้น

¹Robert H. Beck, Walter W. Cook, and Nolan C. Kearney, Curriculum in the Modern Elementary School (2 nd.ed. rev; New York:Prentice-Hall, Inc., 1960), p. 41.

ไม่สามารถจะปรับตนให้เข้ากับเพื่อนที่ขึ้นมาใหม่และมีอายุน้อยกว่า เด็กจะรู้สึกว่าตนมีปมค้อยไม่เป็นที่ยอมรับของสมาชิกใหม่ด้วย² ดังนั้น การให้เรียนซ้ำชั้นจึงไม่ได้รับประโยชน์ตามที่ครูหวังไว้ นักการศึกษาทั้งสองยังให้ความเห็นต่อไปอีกว่า การให้เด็กซ้ำชั้นจะสร้างความสะเทือนใจให้แก่ผู้เรียนมากกว่าจะเป็นแรงจูงใจ ความพลาดหวังย่อมทำให้เด็กเกิดความกังวลใจและเป็นที่มาแห่งการขาดความเชื่อมั่นในตนเอง และคิดว่าตนอาจประสบความผิดหวังเช่นเดียวกับครั้งก่อน

Cooper³ เป็นนักการศึกษาที่มีชื่อเสียงอีกผู้หนึ่งในสมัยนั้น ได้ให้ข้อคิดเห็นไว้ว่าการเรียนซ้ำชั้นไม่ได้ทำให้เด็กมีความสามารถพิเศษแต่อย่างใด ประการสำคัญอยู่ที่การเตรียมเด็กตั้งแต่ในระยะเริ่มแรก กล่าวคือ ถ้าครูพยายามหาทางช่วยให้เด็กประสบความสำเร็จตั้งแต่ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 แล้ว ในการเรียนชั้นต่อไป เด็กก็จะประสบความสำเร็จด้วย อย่างไรก็ตามเมื่อถึงปีที่อยู่รอบตัวเด็กจะมีผลกระทบกระเทือนต่อการเรียนทั้งทางบวกและทางลบ ก็เป็นหน้าที่ของครูที่จะหาทางส่งเสริมพัฒนาการในด้านร่างกาย อารมณ์ สังคม และสติปัญญา ความแตกต่างระหว่างบุคคลไม่ใช่สิ่งที่ครูควรกังวลใจ แต่ควรใช้ข้อมูลเกี่ยวกับเด็กทุกคนส่งเสริมเพื่อให้เด็กได้รับประโยชน์จากการเรียนให้มากที่สุด สิ่งที่ Cooper เน้นมากคือการให้เด็กทุกคนได้เลื่อนชั้น

สมาคมการศึกษาของสหรัฐอเมริกา⁴ (National Education Association) ได้ทำการวิจัยเกี่ยวกับสัมฤทธิผลการเรียนของนักเรียนซ้ำชั้น ผลปรากฏว่า เด็กเหล่านั้นยัง

005828

² Henry J. Otto, and Dwain M. Estes, "A Celerated Retarded Programs," Encyclopedia of Educational Research, Edited by Chester W. Harris (New York: Macmillan Company, 1960), pp. 4-10.

³ Kenneth S. Cooper, "Change, Diversity, Similarity," National Elementary Principal, 36 (October, 1965), 8-9

⁴ National Education Association, "Pupil Failure and Promotion," N.E.A. Research Bulletin, 37 (February, 1936), 16.

คงมีประสิทธิภาพในการเรียนมีขนาดและสัดส่วนเท่าเดิม ซึ่งถ้าให้โอกาสแก่เด็กโดยการเลื่อนชั้นขึ้นไป สัมฤทธิ์ผลในการเรียนจะมีมากกว่าการให้ซ้ำชั้น

ข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะดังกล่าว การเลื่อนชั้นโดยการสอบไล่ซึ่งใช้ในระดับประถมศึกษา (Elementary School) จึงเริ่มเปลี่ยนไป ในระหว่างปี ค.ศ. 1875-1925 เป็นระยะที่ทำการทดลองเพื่อเลือกวิธีการที่เหมาะสมที่สุดในอนาคตที่จะนำมาใช้อย่างถาวรต่อไป การเลื่อนชั้นในแบบต่าง ๆ ที่นำมาทดลองมีดังนี้ คือ

1. การเลื่อนชั้นปีละ 2 ครั้ง (Semi-annual Promotion) วิธีการแบบนี้ได้แบ่งชั้นออกเป็น 2 พวก กล่าวคือ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 จะแยกเป็นชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ก. และชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ข. เด็กที่เริ่มเรียนต้องเข้าเรียนในชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ข. ก่อน เมื่อเรียนได้ครึ่งปีมีความสามารถไ้ระดับ จึงให้เลื่อนไปเรียนในชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ก.ต่อไป แต่ถ้าความรู้อยังไม่ไ้ระดับเด็กจะเรียนซ้ำเพียงครึ่งปีเท่านั้น ส่วนเด็กที่เรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ก.ครบ 6 เดือนมีความรู้ไ้ระดับก็จะได้เลื่อนไปเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 ข. และ 2 ก.ตามลำดับ

2. วิธีให้เลื่อนชั้นเป็นการทดลอง (Trial Promotion) โดยให้เด็กได้เลื่อนชั้นขึ้นไปทดลองเรียนประมาณ 1 - 2 เดือน ถ้าสามารถเรียนได้ดีก็ให้เรียนต่อไป หากเห็นว่าไม่สามารถเรียนต่อไปได้ ก็ให้เด็กกลับมาเรียนซ้ำชั้นเดิม

3. การเลื่อนชั้นปีละ 4 ครั้ง (Quarterly Promotion) มีลักษณะคล้ายกับการเลื่อนชั้นปีละ 2 ครั้ง ที่ต่างกันคือชั้นหนึ่ง ๆ จะจัดเป็น ก.ข.ค.ง. ฉะนั้นเด็กที่เริ่มเรียนต้องเข้าเรียนในชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ง. เป็นเวลา 3 เดือน เมื่อมีความรู้ไ้ระดับ จึงให้เลื่อนไปเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ค. อีก 3 เดือน และเห็นว่าสามารถเรียนต่อไปได้ก็ให้เลื่อนไปเรียนในชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ข. และ 1 ก. ตามลำดับ จนครบ 1 ปี ในขณะที่เดียวกันเมื่อเลื่อนไปเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 ก็เริ่มต้นจากชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 ง. อีกเช่นกัน ในลักษณะเช่นนี้เด็กจะซ้ำชั้นเพียง 3 เดือนเท่านั้น

4. การเลื่อนชั้นโดยอัตโนมัติ (Automatic Promotion) เป็นการเลื่อนชั้นโดยไม่มี การสอบไล่ปลายปี ซึ่ง Elsbree ได้กล่าวไว้ว่า เป็นนโยบายที่ไม่มี การสอบตก (No-failure Policy) โดยจัดโปรแกรมการเรียนการสอนและการวัดผลที่ยึดหลักพัฒนาการของเด็กแต่ละคน กล่าวคือแม้เด็กที่ยังไม่มีความพร้อมก็สามารถเลื่อนไปเรียนในชั้นต่อไปได้

ทั้งนี้ จะมีครูคนเดียวกันติดตามไปสอนตลอดจนให้ความช่วยเหลือในด้านต่าง ๆ ที่เด็กยังมีความบกพร่อง อาทิ เช่นการสอนซ่อมเสริม⁵ การเลื่อนชั้นในลักษณะนี้มีชื่อเรียกหลายอย่าง เช่น การเลื่อนชั้นแบบต่อเนื่อง (Continuous Promotion) หรือการเลื่อนชั้นแบบกลไก (Mechanical Plan of Promotion) การเลื่อนชั้นเหล่านี้เป็นการเลื่อนชั้นโดยไม่มี การสอบไล่ปลายปีทั้งสิ้น

การทดลองโดยใช้วิธีการดังกล่าวได้กระทำกันแพร่หลาย เพื่อให้ทราบแน่ชัดว่า โรงเรียนประถมศึกษาส่วนมากใช้การเลื่อนชั้นแบบใดมากที่สุด สมาคมการศึกษาแห่งสหรัฐอเมริกา จึงได้ทำการสำรวจข้อคิดเห็นของครูทั่วประเทศ ซึ่งผลปรากฏว่าครูส่วนมากนิยมการเลื่อนชั้นโดยอัตโนมัติ และมีโรงเรียนประถมศึกษาถึง 80% ที่ใช้การวัดผลในลักษณะนี้ เพราะช่วยแก้ปัญหาเด็กช้าชั้น เป็นการส่งเสริมให้เด็กได้พัฒนาไปตามศักยภาพที่ตนมีอยู่⁶ จากตัวเลขที่แสดงเปอร์เซ็นต์ทำให้ทราบได้ว่า ครูเห็นด้วยกับการให้เด็กเรียนซ้ำได้เลื่อนชั้น และครูมีความเข้าใจในอัตราการเจริญเติบโตของเด็ก ตลอดจนความแตกต่างระหว่างบุคคล จึงใช้การเลื่อนชั้นโดยอัตโนมัติทุก ๆ ชั้นจนเด็กเรียนจบในระดับประถมศึกษา ด้วยเหตุนี้โรงเรียนต่าง ๆ จึงใช้วิธีเลื่อนชั้นดังกล่าวอย่างแพร่หลายตั้งแต่ปี ค.ศ. 1932 เป็นต้นมา

ทฤษฎีสำคัญที่โรงเรียนประถมศึกษาในสหรัฐอเมริกาถือเป็นแนวเกี่ยวกับการเลื่อนชั้นโดยอัตโนมัติ

1. ครูต้องศึกษาโปรแกรมการเรียนการสอน การวัดผล การกักเลือก และแยกกลุ่มเด็ก
2. ครูต้องเข้าใจและรู้ความต้องการของเด็กแต่ละคน

⁵Willard S. Elsbree, Elementary School Administration and Supervision (New York: American Book Company, 1951), p. 141.

⁶National Education Association Research Division, "What Teachers Think," Research Report 1965-r13 (Washington, D.C.: National Education Association, 1965), p. 34.

3. โปรแกรมการสอนต้องยืดหยุ่นได้
 4. บิคาราคาตลอดจนผู้ปกครองของเด็กต้องมีส่วนร่วมในการจัดโปรแกรมต่าง ๆ ที่ทางโรงเรียนกำหนดขึ้น
 5. การจัดกิจกรรมต่าง ๆ ต้องส่งเสริมพัฒนาในด้านร่างกาย อารมณ์ สังคม และสติปัญญาของเด็ก ตลอดจนยึดถือความเหมาะสมของเครื่องมือ วัสดุอุปกรณ์ และวิธีการสอน เป็นประการสำคัญ
 6. ครูและผู้ปกครองต้องร่วมมือกันอย่างใกล้ชิด
 7. การแก้ปัญหาของเด็กให้ถือเป็นความร่วมมือของครูในโรงเรียนที่จะต้องรับผิดชอบร่วมกัน ไม่ปล่อยให้เป็นที่หน้าที่ของครูประจำชั้นแต่เพียงผู้เดียว
 8. ขนาดของชั้นเรียน ต้องเล็ก
- Ragan และ คณะ⁷ ได้ให้ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการเลื่อนชั้นโดยอัตโนมัติไว้ว่า โรงเรียนที่จะใช้การวัดผลแบบนี้ ควรเป็นโรงเรียนที่อยู่ในเขตมาตรฐาน โรงเรียนที่มีคุณลักษณะดังกล่าวดังต่อไปนี้
1. คณะครูมีขวัญดี (Morale) ครูใหญ่เป็นผู้มีสายตาไกล สามารถเข้าใจปัญหาต่าง ๆ มองปัญหาอย่างดีถ้วน มีความยุติธรรมเห็นใจผู้อยู่ที่บังคับบัญชา
 2. โรงเรียนไม่ตั้งอยู่ในที่แออัดหรือเป็นแหล่งเสื่อมโทรม
 3. อาคารสถานที่เพียงพอกับจำนวนนักเรียน
 4. อัตราส่วนครูและนักเรียน ไม่ควรเกิน 1 : 25
 5. ผู้ปกครองมีฐานะทางเศรษฐกิจอยู่ในระดับกลางขึ้นไป
 6. มีวัสดุอุปกรณ์ช่วยประกอบการเรียนการสอน ตลอดจนมีการใช้แหล่งทรัพยากรหรือแหล่งวิชาในท้องถิ่นที่โรงเรียนตั้งอยู่เพื่อช่วยเด็กเรียนซ้ำ

⁷William B. Ragan, and Others, Modern Elementary School (New York: Holt, Rinehart and, Winston, Inc., 1966), p.464.

7. มีสวัสดิการเพื่อช่วยเหลือครูและนักเรียนในโรงเรียน นอกจากนั้นยังมีความร่วมมือเป็นอันดีระหว่างโรงเรียนกับชุมชน

8. นักเรียนจะต้องมาเรียนสม่ำเสมอ

สมาคมการศึกษาแห่งสหรัฐอเมริกาได้ทำการสำรวจข้อคิดเห็นของครูเกี่ยวกับการดำเนินงานที่ได้ผลของการเลื่อนชั้นโดยอัตโนมัติ และได้สรุปผลออกมาเป็นหลักสำคัญ 6 ประการ คือ⁸

1. ต้องพิจารณาความแตกต่างของบุคคลเป็นพื้นฐานเบื้องต้น

2. ต้องอาศัยองค์ประกอบหลาย ๆ อย่างเพื่อช่วยในการตัดสินใจ ไม่ควรใช้ความสัมฤทธิ์ผลในค่านิยามการแต่เพียงอย่างเดียว

3. การเลื่อนชั้นโดยอัตโนมัติจะประสบความสำเร็จหรือไม่ขึ้นขึ้นอยู่กับระบบการบริหารโรงเรียน ตลอดจนข้อตกลงระหว่างครูทุกคนที่จะพิจารณาตัดสินใจในการเลื่อนชั้น

4. หลักสูตรของแต่ละชั้นต้องเชื่อมโยงกัน ทั้งนี้รวมถึงประมวลการสอนและวิธีสอน ต้องยืดหยุ่นและมีความต่อเนื่องกันด้วย

5. เนื้อหาและวิธีสอนต้องให้เหมาะสมกับความต้องการ ตลอดจนความแตกต่างระหว่างบุคคล

6. การเลื่อนชั้นในลักษณะนี้ ถ้านำมาใช้ควรใช้อย่างต่อเนื่องกัน ไม่ใช่เฉพาะชั้นใดชั้นหนึ่ง มิฉะนั้นจะไม่สอดคล้องกัน

ในปัจจุบันโรงเรียนประถมศึกษาในสหรัฐอเมริกาได้ใช้การเลื่อนชั้นโดยอัตโนมัติทุกชั้น แม้กระทั่งชั้นตัวประโยค ซึ่งไทยเราถือว่าเป็นชั้นที่สำคัญ ด้วยเหตุนี้โรงเรียนอยู่ในเกณฑ์มาตรฐานเป็นส่วนมาก สหรัฐอเมริกาจึงใช้การวัดผลในลักษณะดังกล่าวได้ผลดี เพราะเป็นวิธีที่เหมาะสมกับการที่จะนำมาจัดปัญหาให้นักเรียนซ้ำชั้น ซึ่งไม่ได้ช่วยให้คุณภาพในการเรียนมีค่าสูงขึ้น อย่างไรก็ตามนอกจากสหรัฐอเมริกาจะใช้การวัดผลแบบนี้แล้ว ประเทศอื่น ๆ

⁸ Emery Stoops, and Russell E. Johnson, Elementary School Administration (New York: Mc Graw-Hill Book Company, 1967), p. 375.

ทั้งในยุโรปและเอเชียต่างก็นำวิธีการดังกล่าวมาแก้ปัญหาการข้ามชั้นในประเทศของตนบ้าง เช่น อังกฤษ ญี่ปุ่น มาเลเซีย และฟิลิปปินส์ ซึ่งได้ประสบความสำเร็จเช่นเดียวกัน ดังนั้น การวัดผลแบบนี้จึงช่วยขจัดปัญหาการสอบตก และในขณะเดียวกันก็จะมีเด็กคนใดก็ได้เลื่อน ชั้นปีละ 2 ครั้ง (Double Promotion) ด้วย

การเลื่อนชั้นโดยอัตโนมัติในประเทศไทย

ประเทศไทยได้เริ่มนำวิธีการเลื่อนชั้นโดยอัตโนมัติมาทดลองใช้เมื่อปี พ.ศ. 2507 สืบเนื่องมาจากจำนวนนักเรียนที่ข้ามชั้นในระดับประถมศึกษาได้เพิ่มมากขึ้น โดยเฉพาะตั้งแต่ปี พ.ศ. 2503 - 2506 มีนักเรียนประถมศึกษาตอนต้นข้ามชั้นประมาณปีละ 6 - 7 แสนคน⁹ รัฐจึงสูญเสียเงินไปเป็นจำนวนมากในการว่าจ้างครูมาสอน การสร้างอาคารเรียน ซื้อวัสดุ อุปกรณ์การสอน ตลอดจนการใช้จ่ายในเรื่องอื่น ๆ ที่เกี่ยวกับการศึกษา แต่ผลที่ได้รับไม่เป็นไปตามวัตถุประสงค์ที่วางไว้ ปัญหาที่น่าหนักใจอีกประการหนึ่ง คือ เด็กที่เรียนจบประโยคประถมศึกษาตอนต้นยังมีทักษะในการอ่านและการเขียนไม่อยู่ในเกณฑ์มาตรฐาน กล่าวคือมีเด็กส่วนหนึ่งที่ยังอ่านเขียนไม่ถูกต้อง หรืออ่านไม่ออกเขียนไม่ได้ อย่างไรก็ตามรัฐบาลได้พิจารณาผลการประชุมขององค์การการศึกษาวิทยาศาสตร์และวัฒนธรรมแห่งสหประชาชาติ (UNESCO) ซึ่งได้จัดประชุมที่กรุงกัวราจี ประเทศปากีสถาน ระหว่างวันที่ 28 ธันวาคม พ.ศ. 2502 ถึงวันที่ 9 มกราคม พ.ศ. 2503 มีประเทศต่าง ๆ เข้าร่วมประชุม 17 ประเทศ คือ อาฟกานิสถาน พม่า เขมร ลังกา จีนคณะชาติ อินเดี๋ย อินโดนีเซีย อิหร่าน ญี่ปุ่น เกาหลี ลาว มลายู เนปาล ปากีสถาน ฟิลิปปินส์ ไทย และ เวียดนาม เป็นการประชุมเกี่ยวกับการประถมศึกษาของประเทศในเอเชีย ตะวันออกเฉียงใต้ ผลการประชุมได้สรุปว่า การประถมศึกษาของประเทศในแถบนี้ยังล้าหลังมาก โดยเฉพาะระบบการวัดผล

⁹ ฐนุ แสงศักดิ์, " การลงทุนกับความสูญเปล่าทางการศึกษา " วารสารศุนย์
ศึกษา, 10 (ตุลาคม, 2508) , 20.

ที่ยังถือคะแนนการสอบไล่เป็นเกณฑ์การตัดสิน¹⁰ ด้วยเหตุผลดังกล่าวรัฐบาลจึงใคร่จะแก้ไขปรับปรุงการประถมศึกษาให้อยู่ในเกณฑ์มาตรฐาน โดยเฉพาะทักษะในด้านภาษาของตนเอง ในระยะแรกนี้จึงได้มีการปรับปรุงระบบการวัดผล กล่าวคือได้มีการนำหลักการศึกษาคติวิทยา พัฒนาการของเด็กมาประกอบการพิจารณาควบคู่ไปกับผลการเรียนด้วย กรมสามัญศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ จึงได้เริ่มนำวิธีการเลื่อนชั้นโดยอัตโนมัติมาทดลองใช้ในระยะเวลา 5 ปี คือ ระหว่างปี พ.ศ. 2507-2512 หากได้ผลเป็นที่น่าพอใจก็จะนำมาใช้เป็นโครงการถาวรต่อไป การทดลองได้แบ่งเป็น 2 ระยะ คือ

ระยะที่ 1 เริ่มปี พ.ศ. 2507-2510 เป็นระยะที่ดำเนินงานเพื่อหาแนวทางของโครงการ ได้ทดลองกับชั้นประถมศึกษาตอนต้น มี 4 โรงเรียน คือ โรงเรียนพิบูลอุปถัมภ์ โรงเรียนพิบูลประชาสรรค์ โรงเรียนวัดบางปะกอก และ โรงเรียนวัดหนัง

ระยะที่ 2 ปี พ.ศ. 2509-2512 เป็นระยะที่ขยายการทดลองไปถึงชั้นประถมศึกษาตอนปลาย และขยายการทดลองออกไปยังต่างจังหวัดด้วย โรงเรียนที่อยู่ในโครงการทดลอง มีดังนี้

โรงเรียนส่วนกลาง 18 โรงเรียน

โรงเรียนส่วนภูมิภาค 144 โรงเรียน ซึ่งแยกได้

โรงเรียนอนุบาล 45 โรงเรียน

โรงเรียนประถมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา 75 โรงเรียน

โรงเรียนศึกษาสงเคราะห์ 4 โรงเรียน

โรงเรียนประถมศึกษา สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัด 20 โรงเรียน

การเลื่อนชั้นโดยอัตโนมัติที่ได้นำมาทดลองใช้แตกต่างจากการเลื่อนชั้นของประเทศอื่น ๆ กล่าวคือ เป็นการเลื่อนโดยไม่มีการสอบไล่ปลายปีในบางชั้นเท่านั้น สำหรับหลักการ

¹⁰ ฐนุ แสงศักดิ์, "ยูเนสโกกับแผนการฯ", วารสารศูนย์ศึกษา,

และวิธีดำเนินงาน สรุปได้ดังนี้ คือ¹¹

1. ตั้งคณะกรรมการเพื่อควบคุมดูแลโรงเรียนที่อยู่ในโครงการทดลอง
2. ทำการคัดเลือกโรงเรียนที่ใช้ทดลอง โดยยึดหลักเกณฑ์ดังนี้
 - 2.1 เป็นโรงเรียนสังกัดกรมสามัญศึกษา หรือองค์การบริหารส่วนจังหวัด
 - 2.2 ในรอบ 3 ปีที่ผ่านมาต้องมีนักเรียนเข้าสอบปลายปีเฉลี่ยไม่ต่ำกว่าร้อยละ 95
 - 2.3 ในรอบ 3 ปีที่ผ่านมา แต่ละปีต้องมีนักเรียนเลื่อนชั้นไม่ต่ำกว่าร้อยละ 90
 - 2.4 เวลาเรียนของนักเรียนเฉลี่ยแล้วไม่ต่ำกว่าร้อยละ 90
 - 2.5 โรงเรียนต้องมีเวลาเปิดสอนในรอบปีหนึ่ง ๆ ไม่น้อยกว่า 180 วัน
 - 2.6 มีอัตราส่วนครูและนักเรียน ประถมศึกษาตอนต้น 1 : 35 ประถมศึกษาตอนปลาย 1 : 25
 - 2.7 ครูใหญ่ต้องมีวุฒิประกาศนียบัตรครูมัธยมเป็นอย่างน้อย
 - 2.8 ครูในโรงเรียนมีวุฒิไม่ต่ำกว่าประกาศนียบัตรวิชาการศึกษา (ป.กศ.) ไม่น้อยกว่า 80% ของจำนวนครูทั้งหมด และมีความรับผิดชอบต่องานของโครงการ
 - 2.9 มีอาคาร ครุภัณฑ์ เพียงพอกับจำนวนนักเรียน
 - 2.10 มีอุปกรณ์การสอนเพื่อช่วยส่งเสริมการเรียนการสอนของแต่ละวิชาให้ได้ดี
 - 2.11 นักเรียนมีเครื่องเขียนแบบเรียนเพียงพอกับความจำเป็น
3. จัดให้มีการทดสอบระหว่างปี เพื่อทดสอบความก้าวหน้าของนักเรียนตามระเบียบว่าด้วยการวัดผลการศึกษาในโรงเรียนประถมศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการ

¹¹ กรมสามัญศึกษา, สรุปผลการดำเนินงานโครงการทดลองเลื่อนชั้นนักเรียนโดยสอบปลายปีเป็นบางชั้น ปีการศึกษา 2509 - 2512 (พ.ร.น.คร : 2514), หน้า 2 - 3.

4. คณะกรรมการควบคุมโรงเรียนต้องใช้ข้อทดสอบเพื่อวัดสัมฤทธิ์ผลในการเรียนของนักเรียน ชั้นประถมศึกษาตอนต้น มีวิชา เลขคณิต ภาษาไทย วิทยาศาสตร์และสังคมศึกษา ส่วนประถมศึกษาตอนปลายเพิ่มอีก 1 วิชา คือ ภาษาอังกฤษ การทดสอบผลสัมฤทธิ์ให้กระทำอย่างน้อยปีละ 1 ครั้ง

5. ชั้นที่จะเลื่อนขึ้นไปโดยอัตโนมัติ ได้แก่ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1, 3, 5 และชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ส่วนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2, 4 และ 7 ยังคงมีการสอบไล่ปลายปี

6. ครูประจำชั้นต้องเลื่อนไปสอนในชั้นเดิมอีก 1 ปี เพื่อจะได้ช่วยเหลือเด็กได้เต็มที่

7. นักเรียนที่จะเลื่อนชั้นโดยอัตโนมัติต้องมีเวลาเรียนอย่างน้อย ร้อยละ 60

8. คณะกรรมการฝ่ายวิชาการประกอบด้วยศึกษานิเทศก์ กรมสามัญศึกษา และศึกษานิเทศก์จังหวัด จะเป็นผู้ทำหน้าที่หลอมหลักสูตรชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 - 2 ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3-4 และชั้นประถมศึกษาปีที่ 5-6-7 เข้าด้วยกัน ครูมีหน้าที่ดำเนินงานตามคำแนะนำของคณะกรรมการ

9. ศึกษานิเทศก์จังหวัดต้องรายงานผลการปฏิบัติงานของโรงเรียนในส่วนภูมิภาคให้กรมสามัญศึกษาทราบ

หลักจากการทดลองได้สิ้นสุดลงในปีการศึกษา 2512 กรมสามัญศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ จึงได้รวบรวมสถิติต่าง ๆ จากการทดลองเลื่อนชั้นโดยอัตโนมัติในโรงเรียนส่วนกลางและส่วนภูมิภาคที่ใช้เป็นโรงเรียนทดลอง ซึ่งสรุปผลได้ดังนี้¹²

1. สถิติการมาทำงานของครู คิคเฉลี่ย ร้อยละ 94

2. สถิติการมาเรียนของนักเรียน คิคเฉลี่ย ร้อยละ 93

3. สถิติการสอบไล่ชั้นประถมศึกษาปีที่ 2, 4 และชั้นประถมศึกษาปีที่ 7 มีดังนี้

ปีการศึกษา 2510 นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 สอบได้ร้อยละ 90.55

ปีการศึกษา 2511 นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 สอบได้ร้อยละ 92.48

นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 สอบได้ร้อยละ 97.43

¹² เรื่องเดียวกัน, หน้า 8.

ปีการศึกษา 2512	นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2	สอบได้ร้อยละ	94.24
	นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4	สอบได้ร้อยละ	97.43
	นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 7	สอบได้ร้อยละ	99.12

4. สถิติการวัดผลสัมฤทธิ์ในการเรียนซึ่งกรมสามัญศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ ได้ทำการทดสอบผลสัมฤทธิ์ในการเรียนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 และชั้นประถมศึกษาปีที่ 7 ซึ่งปรากฏผลดังนี้

ปีการศึกษา 2511 ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4

โรงเรียนสวนกลาง	สอบได้ร้อยละ	84.91
โรงเรียนสวนภูมิภาค	สอบได้ร้อยละ	52.84

ปีการศึกษา 2512 ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4

โรงเรียนสวนกลาง	สอบได้ร้อยละ	89.53
โรงเรียนสวนภูมิภาค	สอบได้ร้อยละ	65.34

ปีการศึกษา 2512 ชั้นประถมศึกษาปีที่ 7

โรงเรียนสวนกลาง	สอบได้ร้อยละ	89.42
โรงเรียนสวนภูมิภาค	สอบได้ร้อยละ	78.69

จะเห็นได้ว่า สถิติการมาทำงานของครู การมาเรียนของเด็ก ตลอดจนผลการสอบได้อยู่ในเกณฑ์สูง ยกเว้นผลสัมฤทธิ์การเรียนของนักเรียนในโรงเรียนสวนภูมิภาคอยู่ในระดับปานกลาง ซึ่งได้ผลน้อยกว่าโรงเรียนสวนกลาง ทั้งนี้ต้องประสบกับปัญหานานาประการ อันทำให้การดำเนินงานไม่ได้ผลเท่าที่ควร ปัญหาต่าง ๆ สรุปได้ดังนี้

1. ครูใหญ่และครูมีความเข้าใจในวิธีการดำเนินงานยังไม่ละเอียดพอ
2. ความไม่ใกล้ชิดส่วนระหว่างครูกับจำนวนนักเรียน สืบเนื่องมาจากการย้าย โอน ลาออก หรือลาป่วย
3. จำนวนนักเรียนเพิ่มมากขึ้น ทำให้อาคารสถานที่ไม่เพียงพอ
4. ครูขาดความรู้ ในการนำอุปกรณ์การสอนมาใช้ นอกจากนั้นบางโรงเรียนยังขาดแคลนวัสดุอุปกรณ์การสอน
5. ครูไม่ได้ปรับปรุงวิธีสอน

อย่างไรก็ตาม แม้การทดลองของโรงเรียนส่วนภูมิภาคจะไม่ได้ผลเต็มที่นัก กระบวนการศึกษาก็พิจารณาเห็นว่าหากโรงเรียนที่มีความพร้อมจริง ๆ ครูได้ปฏิบัติงานตามหน้าที่ของตนอย่างสม่ำเสมอ นักเรียนย่อมจะมีความรู้ความสามารถทันตามหลักสูตร และควรเลื่อนไปเรียนชั้นต่อไปได้ โดยที่ได้กำหนดมาตรฐานของโรงเรียนประถมศึกษาไว้ จึงเห็นควรที่จะใช้การเลื่อนชั้นโดยอัตโนมัติเป็นโครงการถาวร ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2514 โรงเรียนไม่ว่าจะสังกัดกับที่ใด หากมีความประสงค์จะใช้ก็ย่อมทำได้โดยปฏิบัติตามระเบียบที่ได้กำหนดไว้

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ได้มีการวิจัยเกี่ยวกับสัมฤทธิ์ผลการเรียนของนักเรียนในโรงเรียนที่เลื่อนชั้นโดยอัตโนมัติ เปรียบเทียบกับนักเรียนในโรงเรียนที่ยังคงมีการสอบไล่ปลายปี ซึ่งพอจะเป็นแนวทางสำหรับการวิจัยครั้งนี้

ในปี ค.ศ. 1948 Hall และ Demarest¹³ ได้ทำการวิจัยเปรียบเทียบคะแนนสัมฤทธิ์ผลของนักเรียนที่ใช้การวัดผลโดยสอบไล่ปลายปีกับนักเรียนที่ใช้การวัดผลแบบเลื่อนชั้นโดยอัตโนมัติ ในโรงเรียนโพนิก (Phoenix School District Number 1) ก่อนปี ค.ศ. 1948 โรงเรียนนี้ใช้ระบบการเลื่อนชั้นโดยสอบไล่ปลายปี ดังนั้นระหว่างปี ค.ศ. 1946-1947 ผู้วิจัยได้นำแบบทดสอบวัดสติปัญญา ซึ่งมีชื่อว่า Kurlmann Anderson Group Intelligence Tests ไปทำการทดสอบนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 และชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 แล้วจึงนำแบบทดสอบมาตรฐานทางภาษาและเลขคณิตไปทำการทดสอบเด็กชุดเดิม ผู้วิจัยได้เก็บคะแนนไว้ จนกระทั่งในปี ค.ศ. 1948 ทางโรงเรียนได้เปลี่ยนระบบการเลื่อนชั้นโดยไม่มี การสอบไล่ปลายปี ผู้วิจัยได้เว้นระยะเวลาทดสอบไว้ 10 ปี ทั้งนี้เพื่อคุณภาพของคะแนนจะมีความแตกต่างกันมากน้อยเพียงใด ดังนั้นในปี ค.ศ. 1955-1956 จึงได้นำ

¹³William F. Hall, and Ruth Demarest, "Effect on Achievement Scores of a Change in Promotional Policy," Elementary School Journal, 58(October, 1957), 204-208.

ข้อสอบชุดแรกอันเป็นข้อสอบวัดสติปัญญา ซึ่งได้เคยใช้มาแล้วในครั้งแรกมาทำการสอบชั้น
 ประถมปีที่ 4 และชั้นประถมปีที่ 6 ต่อจากนั้นจึงได้เลือกเด็กที่มีสติปัญญาใกล้เคียงกับกลุ่มที่
 ได้ทำการทดสอบไว้ครั้งแรก จับคู่กัน โดยเด็กหญิงคู่กับเด็กหญิง เด็กชายคู่กับเด็กชาย หลัง
 จากนั้นจึงได้นำแบบทดสอบอีกชุดหนึ่ง คือ ทางภาษากับเลขคณิตไปทำการทดสอบเด็กกลุ่มหลัง
 ผลการวิจัยปรากฏดังนี้ คือ

1. สัมฤทธิ์ผลในทางการเรียนภาษาของเด็กทั้งสองกลุ่มซึ่งเปลี่ยนการวัดผลจาก
 สอบไล่ปลายปีมาเป็นการเล่นชั้นโดยอัตโนมัติ ไม่มีความแตกต่างกัน

2. สัมฤทธิ์ผลทางการเรียนเลขคณิตของเด็กทั้งสองกลุ่ม ก็ไม่มีความแตกต่างกัน
 เช่นกัน

ผลการวิจัยปรากฏออกมาเช่นนั้น ทางโรงเรียนจึงได้ใช้การเล่นชั้นโดยอัตโนมัติ
 ต่อไป โดยถือว่าข้อบกพร่องต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในสภาพการเรียนการสอน สามารถที่จะแก้ไข
 ได้เมื่อใช้การเล่นชั้นแบบนี้ ผู้วิจัยให้ชื่อว่า "การเล่นชั้นโดยยึดสังคมเป็นหลัก"
 (Social Promotion) โดยเด็กจะได้เรียนร่วมกับเพื่อนที่มีอายุใกล้เคียงกัน อันจะทำให้
 ไม่เกิดปัญหาในการปรับตัว ดังนั้นการเล่นชั้นอย่างสม่ำเสมอ จะเป็นการช่วยจัดเด็กให้อยู่
 ในมาตรฐานกลุ่มอายุที่ใกล้เคียงกัน ซึ่งไม่มีผลกระทบกระเทือนต่อสัมฤทธิ์ผลในการเรียนของ
 เด็ก

ในปี ค.ศ. 1962 Blackstock¹⁴ ได้ทำการศึกษาผลสำเร็จของโรงเรียน
 ประถมศึกษาตอนต้น ซึ่งจัดระบบการวัดผลโดยไม่แบ่งชั้น (Ungraded Primary Units)
 ซึ่งทางโรงเรียนได้จัดในลักษณะการเล่นชั้นโดยอัตโนมัติ โดยไม่มีเด็กคนใดเรียนซ้ำชั้น
 โรงเรียนที่ใช้การวัดผลแบบนี้อยู่ใน Brazosport ผู้วิจัยได้ส่งแบบถามไปยังโรงเรียน
 เหล่านั้น แบบสอบถามได้ถามเกี่ยวกับการบริหารโรงเรียน หลักสูตร ประมวลการสอน
 โครงการสอน แบบเรียน และหนังสืออ่านประกอบ นอกจากนี้ยังถามเกี่ยวกับพื้นฐานทาง

¹⁴Cecilia Roan Blackstock, University of Houston, A Field Study to Initiate and Ungraded Primary School in Brazosport, Dissertation Abstracts, 2258A, 1962.

เศรษฐกิจและสังคมของผู้ปกครองนักเรียน ความร่วมมือระหว่างบ้านกับโรงเรียน ตลอดจนการจัดสภาพการเรียนการสอน ผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้

1. การจัดสภาพการเรียนการสอนในลักษณะดังกล่าวได้รับความสำเร็จเป็นอย่างมาก
2. อาคารเรียน ขนาดของห้องเรียน ตลอดจนการบริหารงานภายในโรงเรียนมีผลต่อความสำเร็จของนักเรียน
3. การเข้าใจและยอมรับในโปรแกรมต่าง ๆ ของครูในโรงเรียน เป็นสิ่งสำคัญที่จะช่วยให้งานดำเนินไปด้วยดี
4. ครูต้องชี้แจงให้บิดามารดา ผู้ปกครองของเด็ก ตลอดจนคณะกรรมการการศึกษา (Board of Education) เข้าใจวัตถุประสงค์หรือแนวทางในการจัดการศึกษาของโรงเรียน

5. ครู ผู้ปกครอง และคณะกรรมการการศึกษาต้องร่วมมือกันอย่างใกล้ชิด

ในปี ค.ศ. 1966 Wilmajean Williams¹⁵ ได้ทำการศึกษาสัมฤทธิ์ผลการเรียนของนักเรียนในโรงเรียนที่มีการสอบไล่ปลายปี กับโรงเรียนที่ไม่มีการสอบไล่ โรงเรียนประเภทหลังจะหลอมหลักสูตร ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1, 2 และ 3 เข้าด้วยกัน ในชั้นเหล่านี้จะไม่มี การสอบไล่ การนำเนื้อหามาสอนก่อนหน้าหลังใช้หลักเกณฑ์ความต้องการและพัฒนาการของเด็ก ตลอดจนเหตุการณ์ที่เห็นว่าเหมาะสม เด็กที่จะขึ้นมาในชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ต้องผ่านหลักสูตร ทั้ง 3 ชั้นมาแล้ว เด็กที่เรียนเร็วอาจใช้เวลาไม่ถึง 3 ปี ส่วนเด็กเรียนช้าอาจใช้เวลา 3-4 ปี จึงจะไต่ขึ้นไปเรียนในชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ผู้วิจัยได้นำเด็กที่ผ่านโปรแกรมหามาเข้า คุยกับเด็กอีกโรงเรียนหนึ่งซึ่งเลื่อนชั้นโดยสอบไล่ปลายปี ในการจับคู่ได้คำนึงถึง เพศ อายุ สติปัญญา และระดับชั้น ต้องเท่าเทียมกัน ซึ่งได้ทั้งหมด 38 คู่ หลังจากนั้นจึงได้นำแบบทดสอบ มาตรฐาน ทางภาษาซึ่งประกอบด้วย ความหมายของคำ (Word Meaning) ความหมายของ ข้อความ (Paragraph Meaning) และทักษะในการสะกดคำ (Spelling Word Study Skills) แบบทดสอบอีกชุดหนึ่งเป็นวิชาเลขคณิต ผลของการวิจัยปรากฏดังนี้

¹⁵ Wilmajean Williams, "Academic Achievement in a Graded School and in a Non-graded School," Elementary School Journal, 67 (December, 1966), 135-139.

1. นักเรียนที่มาจากโรงเรียนที่ไม่มีการสอบไล่ มีสัมฤทธิ์ผลในการอ่านข้อความมากกว่านักเรียนที่มาจากโรงเรียนที่ใช้การสอบไล่ปลายปี
2. นักเรียนหญิงมีสัมฤทธิ์ผลในการสะกดคำสูงกว่านักเรียนชาย
3. สัมฤทธิ์ผลในวิชาอื่น ๆ ยกเว้นการเข้าใจความหมายของข้อความ ของเด็กที่มาจากโรงเรียนทั้งสองประเภทไม่มีความแตกต่างกัน
4. นักเรียนชายมีสัมฤทธิ์ผลในการเรียนเลขคณิตสูงกว่านักเรียนหญิง

ในปี ค.ศ. 1967 Jones, Moore และ Devender¹⁶ นักการศึกษา 3 คน ได้ทำการศึกษาเปรียบเทียบสัมฤทธิ์ผลการเรียนของนักเรียนที่มาจากโรงเรียนซึ่งจัดหอดมหลักสูตรโดยไม่มีการแบ่งชั้น กับโรงเรียนที่สอบไล่ปลายปี วัตถุประสงค์ก็เพื่อตรวจดูสัมฤทธิ์ผลในการอ่านของโรงเรียนทั้งสองประเภท ผู้วิจัยได้เลือกโรงเรียนประถมศึกษาในรัฐวอชิงตัน (Washington Elementary School) โดยเริ่มทำการทดลองกับนักเรียนในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 เมื่อเรียนครบ 1 ปีจึงได้นำแบบทดสอบความสามารถทางสติปัญญาไปทำการทดสอบ แล้วจึงจับคู่ เด็กที่มีความสามารถทางสติปัญญาใกล้เคียงกันเข้าคู่กัน โดยต้องเป็นเพศเดียวกันด้วย แล้วจึงนำแบบทดสอบอ่านไปทำการทดสอบเด็กทั้งสองกลุ่ม ครั้นเมื่อเรียนครบ $1\frac{1}{2}$ ปี จึงได้นำแบบทดสอบอ่านอีกฉบับหนึ่งไปทำการทดสอบ หลังจากที่เรียนครบ 3 ปีแล้วจึงนำแบบทดสอบอ่านชุดสุดท้ายไปสอบเด็ก ผลของการวิจัยสรุปได้ดังนี้ คือ

1. สัมฤทธิ์ผลในการอ่านของนักเรียนในโรงเรียนที่ไม่แบ่งชั้นมีสูงกว่านักเรียนในโรงเรียนที่มีการสอบไล่ปลายปี เมื่อนักเรียนทั้งสองกลุ่มเรียนครบ 1 ปี และ $1\frac{1}{2}$ ปีตามลำดับ
2. เมื่อเรียนครบ 3 ปีแล้ว สัมฤทธิ์ผลในการอ่านของเด็กทั้งสองกลุ่มไม่มีความแตกต่างกัน

¹⁶ J. Charles Jones, J. William Moore, and Frank Van Devender, "A Comparison of Pupil Achievement After One and One Half and Three Years in a Non-graded Program," Journal of Educational Research, 61(October, 1967), 76-77.

3. สัมฤทธิผลในการอ่านของนักเรียนในโรงเรียนที่ไม่แบ่งชั้นจะพัฒนาขึ้นอย่างรวดเร็ว เพราะได้รับการสนับสนุนให้ก้าวหน้าในอัตราที่เหมาะสมกับเด็กแต่ละคน

4. หลังจากเรียนไป 4 ปีแล้ว นักเรียนที่มาจากโรงเรียนทั้งสองประเภทจะมีสัมฤทธิผลในการเรียนเท่าเทียมกัน

จากการค้นคว้าดังกล่าว ทำให้เห็นว่าการเลื่อนชั้นโดยอัตโนมัติได้รับความสนใจอย่างแพร่หลายในต่างประเทศ นักการศึกษาสนใจต่อการที่จะเปรียบเทียบสัมฤทธิผลการเรียนระหว่างเด็กที่เรียนอยู่ในโรงเรียนทั้งสองประเภท สำหรับในประเทศไทยยังไม่มีผู้ใดได้ทำการวิจัยเพื่อเปรียบเทียบสัมฤทธิผลการเรียนวิชาภาษาไทย ระหว่างโรงเรียนในและนอกโครงการ ผู้วิจัยมีความสนใจที่จะศึกษาสัมฤทธิผลการเรียนวิชาภาษาไทยของนักเรียนที่ศึกษาอยู่ในโรงเรียนซึ่งมีระบบการเลื่อนชั้นที่ต่างกัน เพื่อทราบว่า การเลื่อนชั้นแบบใดจะทำให้การเรียนวิชาภาษาไทยของเด็กมีสัมฤทธิผลสูง